

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

I. ÚS 327/2011-15

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí senátu 14. septembra 2011 predbežne prerokoval sťažnosť J. B., t. č. vo výkone trestu, zastúpeného obchodnou spoločnosťou A., s. r. o., Č., konajúcou prostredníctvom konateľa a advokáta JUDr. Miroslava Stopku, vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tdo 18/2011 z 25. mája 2011 a takto

r o z h o d o l :

Sťažnosť J. B. o d m i e t a ako zjavne neopodstatnenú.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) bola 10. augusta 2011 doručená sťažnosť J. B., t. č. vo výkone trestu (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej

republiky (ďalej len „najvyšší súd“) sp. zn. 3 Tdo 18/2011 z 25. mája 2011 (ďalej len „uznesenie najvyššieho súdu“ alebo „napadnuté rozhodnutie“).

Zo sťažnosti a z jej príloh vyplýva, že sťažovateľ bol rozsudkom Okresného súdu Žilina sp. zn. 3 T 51/2009 z 21. septembra 2009 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) uznaný za vinného zo spáchania zločinu lúpeže v spolupáchateľstve, prečinu porušovania domovej slobody v spolupáchateľstve a zločinu lúpeže v spolupáchateľstve na tom skutkovom základe, že

„V bode 1)

Spoločne s troma doposiaľ nezistenými osobami v presne nezistenom čase asi od 23.30 hod. do 1.00 hod. dňa 22. 08. 2008 v obci N. okres K., preskočil oplotenie dvora rodinného domu číslo 54 a po tom, čo jeden z nich rozbil sklenenú výplň na vchodových dverách domu č. 54 a odstránil dosku, ktorá zabezpečovala dvere pred neoprávneným vniknutím do domu, vnikli dnu a v miestnosti kuchyne fyzicky napadli V. F., ktorého viac krát udreli do oblasti tváre a tela, následne ho traja z nich chytily zozadu, hodili ho na zem, rozťahli mu ruky a držali ho, pričom J. B. ho začal prehľadávať a po tom čo u neho nič nenašli, odišli do miestnosti spálne, kde fyzicky napadli na posteli ležiaceho J. F., ktorého J. B. potiahol za nohy, aby sa posadil a následne ho jeden z neznámych páchatel'ov udrel päťou do hrudníka, potom ho jeden z páchatel'ov začal prehľadávať a nakoľko u neho nič nenašli, z domu vybehli a odišli preč, pričom svojim konaním V. F. a J. F. spôsobili drobné zranenia, ktoré si nevyžiadali lekárske ošetrovanie a rozbitím sklenenej výplne vchodových dverí im spôsobili škodu vo výške 4,20 Eur.

V bode 2)

Dňa 14. 11. 2008 v presne nezistenom čase asi o 23.05 hod, v K. na ulici..., pri stánku novinovej služby, pristúpil J. B. zozadu k A. T., ktorého oboma rukami zovrel okolo jeho rúk a hrude a zatiaľ mu L. R., zo zadného vrečka vytiahol peňaženku, z ktorej vybral hotovosť 3 500 Sk, peňaženku následne odhodil na zem a spolu s J. B. z miesta činu ušli, čím spôsobili A. T. škodu vo výške 116,18 Eur.“.

Za uvedené skutky bol sťažovateľovi uložený súhrnný trest odňatia slobody vo výmere 12 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu so stredným stupňom stráženia.

Sťažovateľ v sťažnosti namietal, že v konaní pred okresným súdom prostredníctvom svojho právneho zástupcu žiadal „vykonať dôkazy, ktoré súd aj napriek mnohým pochybnostiam, ktoré vyšli najavo v priebehu nielen prípravného konania, ale hlavne v priebehu súdneho konania nevykonali a žiadnym relevantným spôsobom sa s nimi nevysporiadali“. Sťažovateľ tiež argumentoval, že skutky uvedené v 1. bode rozsudku nespáchal a ani ich spáchať nemohol. Podľa sťažovateľa okresný súd sa „nevysporiadali žiadnym relevantným spôsobom s nezrovnalosťami vo výpovediach svedkov poškodených bratov F., pričom na hlavnom pojednávaní museli byť prečítané ich výpovede z prípravného konania, pričom na zjavný rozpor medzi výpoveďami v prípravnom konaní a na hlavnom pojednávaní súd poškodených upozorňoval a nabádal ich, aby tento rozpor odstránili. Najmä k V. F. tvrdenej skutočnosti z prípravného konania, že osoby opoznal uviedol na hlavnom pojednávaní, že v prípravnom konaní nemohol tvrdiť, že osoby, ktoré vnikli do jeho domu opoznal, pretože on ich neopoznal. Z tejto výpovede citovanej aj na strane 6 rozsudku Okresného súdu Žilina sp. zn. 3T/51/2009 jednoznačne vyplýva protichodnosť výpovede svedka poškodeného V. F. Z jeho výpovede uskutočnenej na hlavnom pojednávaní taktiež vyplýva, že išlo len o tri osoby – výpoveď na strane 6 rozsudku OS Žilina 8 riadok zhora a nie o štyri osoby, ako vyplýva zo skutkového stavu uvedeného v rozsudku. Súd sa náležite nevysporiadali ani s výpoveďou P. B., ktorý tvrdil, že skutok spáchal on spoločne s D. R. a P. R. (strana 7 rozsudku OS Žilina). Súd sa nezaoberal ani logicky vyplývajúcou skutočnosťou počtu osôb, keď sám svedok poškodený hovoril o počte troch osôb, tak isto ako aj P. B.“.

Vzhľadom na uvedené došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na spravodlivý proces, ktoré podľa neho spočíva v nerešpektovaní vykonania ním navrhovaných dôkazov – výsluchu svedkov D. R. a P. R., ktorý bol opodstatnený „v záujme objektívneho zistenia veci a odstránenia všetkých pochybností“. Okresný súd tiež pochybil, pokiaľ „vôbec nebral do úvahy ani výpovede svedkov, ktorí potvrdili, že v čase spáchania tohto skutku som sa zdržiaval v Obci S., takže som sa nemohol zároveň zdržiavať aj v Obci N., nanajvýš som nebol ani opoznaný svedkom poškodeným V. F., čo vyplýva aj z jeho výpovede. Čo sa týka skutku lúpeže, ktorej som sa mal dopustiť voči A. T., tak som sa v konaní priznal k spáchaniu krádeže, pričom z mojej strany nebolo voči poškodenému T. v žiadnom prípade použité násilie. Nakoniec ani výpovede samotného svedka poškodeného

nie sú jednoznačné v tom zmysle, že by som mal voči jeho osobe použiť násilie. A opätovne aj tu sa dostávame k tomu, že súd porušil moje právo tým, že neodstránil všetky pochybnosti.“

Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, o ktorom rozhodol Krajský súd v Žiline rozsudkom sp. zn. 1 To 132/2009 z 1. decembra 2009 (ďalej len „rozsudok krajského súdu“) tak, že rozsudok okresného súdu zrušil v časti výroku o treste a uložil sťažovateľovi úhrnný trest odňatia slobody vo výmere 15 rokov so zaradením do ústavu na výkon trestu odňatia slobody so stredným stupňom stráženia.

Rozsudok krajského súdu napadol sťažovateľ dovolaním, ktoré odôvodnil tým, že mu bolo upreté právo na spravodlivý proces, pretože „*súd neprihliadal na dôkazy svedčiace v jeho prospech, pričom takéto dôkazy ani nevykonal*“. Najvyšší súd o dovolaní sťažovateľa rozhodol napadnutým rozhodnutím tak, že dovolanie odmietol.

Na základe uvedeného sťažovateľ navrhol, aby ústavný súd takto rozhodol:

„Základné právo J. B., nar. 04. 07. 1981 na spravodlivý proces upravené v čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tdo 18/2011 porušené bolo.

Ústavný súd Slovenskej republiky uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 3 Tdo 18/2011 zrušuje a vracia mu vec na ďalšie konanie.

J. B. priznáva trovy právneho zastúpenia vo výške 314,18 EUR – (2 úkony právnej služby po 123,50 EUR – prevzatie a príprava zastúpenia, sťažnosť; 2x režijný paušál po 7,41 EUR, DPH 20%, t. j. 52,36 EUR), ktoré je súd povinný zaplatiť na účet Advokátska...“

II.

Podľa čl. 127 ods. 1 ústavy ústavný súd rozhoduje o sťažnostiach fyzických osôb alebo právnických osôb, ak namietajú porušenie svojich základných práv alebo slobôd, alebo ľudských práv a základných slobôd vyplývajúcich z medzinárodnej zmluvy, ktorú Slovenská republika ratifikovala a bola vyhlásená spôsobom ustanoveným zákonom, ak o ochrane týchto práv a slobôd nerozhoduje iný súd.

Ústavný súd podľa § 25 ods. 1 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) každý návrh predbežne prerokuje na neverejnom zasadnutí bez prítomnosti navrhovateľa, ak tento zákon neustanovuje inak. Pri predbežnom prerokovaní každého návrhu ústavný súd skúma, či dôvody uvedené v § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde nebránia jeho prijatiu na ďalšie konanie. Podľa tohto ustanovenia návrhy, na prerokovanie ktorých nemá ústavný súd právomoc, návrhy, ktoré nemajú zákonom predpísané náležitosti, neprípustné návrhy alebo návrhy podané niekým zjavne neoprávneným, ako aj návrhy podané oneskorene môže ústavný súd na predbežnom prerokovaní odmietnuť uznesením bez ústneho pojednávania. Ústavný súd môže odmietnuť aj návrh, ktorý je zjavne neopodstatnený.

Sťažovateľ v sťažnosti namietal porušenie svojho základného práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 46 ods. 1 ústavy uznesením najvyššieho súdu. Podstatou sťažnosti je nesúhlas sťažovateľa so spôsobom vykonania dokazovania a so samotným hodnotením vykonaných dôkazov v rámci celého trestného konania spočívajúcom najmä v odmietnutí vykonať výsluch sťažovateľom navrhovaných svedkov.

Podľa čl. 46 ods. 1 ústavy každý sa môže domáhať zákonom ustanoveným postupom svojho práva na nezávislom a nestrannom súde a v prípadoch ustanovených zákonom na inom orgáne Slovenskej republiky.

Sťažovateľ podaný mimoriadny opravný prostriedok oprel o dovolacie dôvody uvedené v § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, teda že v priebehu trestného konania bolo zásadným spôsobom porušené jeho právo na obhajobu. Námietky pochybenia súdov prvého a druhého stupňa sťažovateľ odôvodnil spôsobom veľmi podobným s odôvodnením tejto sťažnosti.

Najvyšší súd napadnutým rozhodnutím o podanom dovolaní rozhodol tak, že ho v zmysle § 382 písm. c) Trestného poriadku odmietol pre nesplnenie dôvodov dovolania

podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku, pričom v relevantnej časti odôvodnenia tohto rozhodnutia uviedol: „V dovolaní obvinený namietal, že konaním okresného aj krajského súdu došlo zásadným spôsobom k porušeniu jeho práva na obhajobu, nakoľko tieto súdy neodstránili všetky pochybnosti, ktoré v priebehu konania vznikli.

Právo na obhajobu každého proti komu sa vedie trestné stíhanie je v Trestnom poriadku upravené v ustanovení § 2 ods. 9 Tr. por. Vyjadruje jeden z právnych princípov, na ktorých je vybudované trestné konanie a jeho zmyslom je zabezpečiť úplnú ochranu zákonných záujmov osoby, proti ktorej sa vedie trestné konanie, ako aj prispieť k náležitému zisteniu skutkového stavu a správneho rozhodnutiu.

Právo na obhajobu primárne zahŕňa právo na osobnú obhajobu (§ 34 ods. 1 Tr. por.), právo nechať sa obhajovať obhajcom (§ 34 ods. 1, § 36 Tr. por.) ako aj právo na povinnú obhajobu (§ 37, § 38 Tr. por.). Jednotlivé zložky práva obhajoby v širšom zmysle sú upravené v ďalších ustanoveniach Trestného poriadku.

Najvyšší súd preskúmal rozhodnutie okresného a krajského súdu, ako aj konanie ktoré im predchádzalo, a dospel k záveru, že dovolací súd nemôže akceptovať námietku obvineného o zásadnom porušení jeho práva na obhajobu, nakoľko nebol naplnený dovolací dôvod v zmysle § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por.

Dovolacím dôvodom podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. je zásadné porušenie práva na obhajobu. Takýmto zásadným porušením by bolo najmä porušenie ustanovení o povinnej obhajobe podľa § 37 Tr. por., ktoré by mohlo mať konkrétny vplyv na vykonanie jednotlivých úkonov trestného konania smerujúcich k vydaniu rozhodnutí procesnej povahy (napr. rozhodnutie o obmedzení osobnej slobody) alebo meritórneho rozhodnutia. Dôležité sú teda aj konkrétne podmienky prípadu, ktoré je potrebné vyhodnotiť individuálne ako aj vo vzájomných súvislostiach.

Nevykonanie dokazovania v rozsahu predpokladanom obvineným a hodnotenie dôkazov spôsobom, ktorý nezodpovedá predstavám obvineného, nie je možné uplatniť pod dôvod dovolania podľa § 371 ods. 1 písm. c/ Tr. por. (porušenia práva na obhajobu), ale ide o skrytú formu vyjadrenia záujmu obvineného, aby boli vykonané dôkazy (zistený skutkový stav) v jeho prospech.

Dovolanie je mimoriadnym opravným prostriedkom určeným k náprave výslovne uvedených procesných a hmotnoprávných väd. Má byť len skutočne výnimočným prielomom do inštitútu právoplatnosti, ktorý je dôležitou zárukou stability právnych vzťahov a právnej

istoty. Preto možnosti podania dovolania musia byť obmedzené, aby sa širokým uplatnením tohto mimoriadneho opravného prostriedku nezakladala ďalšia opravná inštancia.“

Ústavný súd pri svojom rozhodovaní vychádza z toho, že primárnou úlohou v konaní o sťažnostiach podľa čl. 127 ústavy nie je podávať výklad právnych predpisov, ktoré všeobecný súd v dotknutom konaní pred ním aplikuje. Za výklad a aplikáciu zákonov, ale aj za dodržiavanie základných práv a slobôd je na prvom mieste zodpovedný všeobecný súd. Výklad legislatívneho textu právnej normy a jeho uplatnenie všeobecným súdom musí byť v súlade s ústavou (čl. 144 ods. 1 a čl. 152 ods. 4 ústavy) a ústavný súd iba posudzuje, či príslušný výklad právnej normy aplikovanej v konkrétnych okolnostiach prípadu (v danej veci ustanovení § 368 a nasledujúcich Trestného poriadku týkajúcich sa mimoriadneho opravného prostriedku – dovolania) je racionálne akceptovateľný alebo či nie je popretím jej účelu, podstaty a zmyslu.

Ústavný súd tiež pripomína, že nejde o porušenie základného práva na súdnu ochranu, ak súd nerozhodne podľa predstáv účastníka konania a jeho návrhu nevyhovie, ak je takéto rozhodnutie súdu v súlade s objektívnym právom. Do práva na spravodlivý proces nepatrí právo účastníka konania, aby sa všeobecný súd stotožnil s jeho právnymi názormi. Právo na spravodlivý proces je naplnené tým, že všeobecné súdy na základe výkladu a použitia relevantných právnych noriem rozhodnú, a to za predpokladu, že ich právne závery nie sú svojvoľné, neudržateľné a že neboli prijaté v zrejmom omyle konajúcich súdov, ktorý by poprel zmysel a podstatu práva na spravodlivý proces (IV. ÚS 252/04).

Najvyšší súd vyvrátil opodstatnenosť námietky porušenia práva sťažovateľa na obhajobu poukazujúc na skutočnosť, že nevykonanie dokazovania a hodnotenie dôkazov spôsobom odlišným od predstáv sťažovateľa nezodpovedá zásadnému porušeniu práva na obhajobu. V napadnutom rozhodnutí najvyšší súd prostredníctvom interpretácie a aplikácie príslušných ustanovení Trestného poriadku týkajúcich sa inštitútu dovolania logickým výkladom vylúčil danosť dovolacieho dôvodu podľa § 371 ods. 1 písm. c) Trestného poriadku (porušenie práva na obhajobu zásadným spôsobom), na základe čoho vyvodil záver o neprípustnosti dovolania vo veci sťažovateľa a o jeho odmietnutí.

Konštatovaniu o neprípustnosti dovolania sťažovateľa teda predchádzal racionálny, a teda ústavne konformný výklad relevantnej právnej úpravy, ktorý nepopiera jej účel a podstatu a na základe ktorého bol ustálený dôvod na odmietnutie dovolania. Odôvodnenie uznesenia najvyššieho súdu tak predstavuje dostatočný základ pre jeho výrok, lebo najvyšší súd v potrebnej miere vysvetlil, na základe akých právnych úvah rozhodol.

Ústavný súd opätovne zdôrazňuje, že nie je ďalšou inšinciou v sústave všeobecného súdnictva, ale nezávislým orgánom ochrany ústavnosti pôsobiacim mimo tejto sústavy. Najvyšší súd ako mimoriadna opravná inšancia sa dovolaním sťažovateľa zaoberal v súlade s ustanoveniami relevantnej právnej úpravy a napadnuté rozhodnutie, ako aj jemu predchádzajúci postup druhostupňového súdu preskúmal a svoje rozhodnutie náležite odôvodnil. Obsahom práva na účinný opravný prostriedok nie je totiž automaticky nárok na to, aby výsledok konania zodpovedal predstave sťažovateľa (m. m. III. ÚS 51/08).

Vzhľadom na všetky uvedené skutočnosti sťažnosť sťažovateľa podľa § 25 ods. 2 zákona o ústavnom súde ústavný súd posúdil ako zjavne neopodstatnenú.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 14. septembra 2011